

Examen VMBO-KB

2018

tijdvak 1
woensdag 16 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 39 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 58 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

Gebruik bron 1.

- 1p 1 Welke groep bedoelt de politiek leider met 'onze aanhangers'?
- A de hogere burgerij
 - B de katholieke arbeiders
 - C de kleine luyden
 - D de vrije vrouwen

Gebruik nogmaals bron 1.

- 1p 2 Welke groep bedoelt de politiek leider met 'politieke tegenstanders'?
- A de feministen
 - B de liberalen
 - C de protestanten
 - D de socialisten

Gebruik bron 2.

- 2p 3 Leg uit, met behulp van een onderdeel uit de bron, welke mening over het algemeen kiesrecht in de tekening te herkennen is.

Doe het zo:

De mening over het algemeen kiesrecht is ... (noem de mening).

Deze mening is te herkennen aan ... (noem onderdeel uit de bron).

Gebruik bron 3.

- 1p 4 Welke mening past bij de bron?
Algemeen vrouwenkiesrecht is
- A een goede zaak, want dan krijgen arbeidersgezinnen het beter.
 - B een goede zaak, want dan krijgen vooral hoger opgeleide vrouwen kansen.
 - C géén goede zaak, want dan krijgen vrouwen te veel invloed.
 - D géén goede zaak, want dan krijgen de arbeiders minder invloed.

Gebruik bron 4.

- 1p 5 In de advertentie wordt een boek aanbevolen.
Waarom werd dit boek toen aanbevolen?
- A In de verzuilde samenleving waren er grote tegenstellingen tussen rooms-katholieken en socialisten.
 - B Rooms-katholieken wilden heel graag samenwerken met socialisten en dat moest voorkomen worden.
 - C Socialisten hadden door een revolutie de macht overgenomen in Nederland.

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

Gebruik bron 5.

- 2p 6 De soldaat in de prent stelt een land voor. De prent is gemaakt naar aanleiding van een gebeurtenis.
→ Welk land is dat? Noem ook het jaar waarin de gebeurtenis plaatsvond.

Doe het zo:

De soldaat is ... (noem een land).

De gebeurtenis vond plaats in ... (noem een jaartal).

- 1p 7 Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd in Nederland het distributiestelsel ingevoerd.
Waarom was het distributiestelsel nodig? En voor welke groep was dit stelsel bedoeld?
- A Het was nodig vanwege de Dodendraad, en het was alleen bedoeld voor Belgische vluchtelingen.
 - B Het was nodig vanwege de Dodendraad, en het was bedoeld voor alle burgers.
 - C Het was nodig vanwege de handelsbelemmeringen, en het was alleen bedoeld voor Belgische vluchtelingen.
 - D Het was nodig vanwege de handelsbelemmeringen, en het was bedoeld voor alle burgers.

Gebruik bron 6.

- 1p 8 De drie donkergekleurde landen maakten deel uit van een bondgenootschap.
→ Noem de naam van dat bondgenootschap.

- 2p 9 Twee beweringen over het bijzonder onderwijs in Nederland:
- 1 Dankzij de Grondwet van 1848 konden er makkelijker bijzondere scholen gesticht worden.
 - 2 Na 1917 werden er veel meer bijzondere scholen gesticht dan daarvoor.
- Geef per bewering een argument waaruit blijkt dat de bewering juist is
- Doe het zo:*
- Bewering 1 is juist, want ... (geef argument).
Bewering 2 is juist, want ... (geef argument).

Het Interbellum (1918-1939)

- 2p 10 Hieronder staan vijf maatregelen:
- 1 België ontvangt miljoenen aan herstelbetalingen.
 - 2 De Volkenbond wordt opgericht.
 - 3 Duitsland moet een nieuwe munt invoeren om de inflatie te stoppen.
 - 4 Frankrijk krijgt grondgebied van Duitsland.
 - 5 In Duitsland worden rassenwetten ingevoerd.
- Welke **drie** maatregelen zijn een onderdeel van het Verdrag van Versailles? Schrijf alleen de nummers op.
- Gebruik bron 7.*
- 2p 11 De verandering van de naam van het tijdschrift vond plaats in hetzelfde jaar dat er een belangrijk politiek besluit genomen werd.
- Wat was de reden om de naam van het tijdschrift te veranderen? Noem ook het jaar waarin deze verandering plaatsvond.
- Doe het zo:*
- De reden voor naamsverandering is ... (geef reden).
Dat gebeurde in ... (noem jaartal).
- Gebruik bron 8.*
- 1p 12 Welk jaartal hoort bij de bron?
- A 1918
 - B 1923
 - C 1928
 - D 1933

Gebruik bron 9.

- 2p 13 Op 13 maart 1938 viel Hitler Oostenrijk binnen. Oostenrijk werd een deel van Duitsland. Een maand later organiseerde hij een referendum, waarvoor het stembiljet werd gebruikt.

Iemand beweert dat de aansluiting van Oostenrijk bij Duitsland op een democratische manier heeft plaatsgevonden. Iemand anders beweert dat de aansluiting ondemocratisch was.

→ Geef voor elke bewering een argument waaruit blijkt dat de bewering juist is.

Doe het zo:

De aansluiting gebeurde op een democratische manier, omdat ... (geef argument).

De aansluiting was ondemocratisch, omdat ... (geef argument).

- 2p 14 Beschrijf in een aantal zinnen wat er gebeurde in 1938 tijdens de Kristallnacht. Gebruik hierbij de begrippen **antisemitisme** en **nationaal-socialisten** in een juiste historische samenhang en betekenis.

Doe het zo:

De Kristallnacht is een voorbeeld van ... (maak de zin af).

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

Gebruik bron 10.

- 1p 15 In welke Nederlandse stad speelt de gebeurtenis uit de bron zich af?

- 1p 16 Als mensen zich tijdens de Tweede Wereldoorlog niet aan het distributiesysteem hielden, waren ze strafbaar. De Duitse bezetter vond de straffen die onafhankelijke Nederlandse rechters aan overtreeders gaven vaak te licht. De overtreeders werden opnieuw gearresteerd en ze werden door een nationaal-socialistische rechter veroordeeld. Dan kregen ze meestal een zwaardere straf.

Was Nederland op dat moment een rechtsstaat? En welke verklaring is juist?

- A Ja, want er was onafhankelijke rechtspraak door twee rechters.
- B Ja, want mensen moesten zich houden aan het distributiesysteem.
- C Nee, want er was geen onafhankelijke rechtspraak meer.
- D Nee, want mensen hielden zich niet aan het distributiesysteem.

Gebruik bron 11.

- 1p 17 De poster in de bron gaat over de verdediging van democratieën. Welke bewering over de poster is juist?
De tekst op de poster
- A klopt, want de Verenigde Staten deden mee aan de oorlog zodat de democratie in Europese landen hersteld kon worden.
 - B klopt, want de Verenigde Staten deden mee aan de oorlog zodat Engeland weer democratisch kon worden.
 - C klopt niet, want de Verenigde Staten vielen het democratische Japan aan.
 - D klopt niet, want de Verenigde Staten waren toen neutraal en verdedigden de democratie niet.

Gebruik bron 12.

- 2p 18 Uit welk doorgangskamp kwamen de treinen? Noem ook de naam van een kamp waar de treinen naartoe gingen.

Doe het zo:

De treinen kwamen uit ... (noem de naam van het doorgangskamp).

De treinen gingen naar ... (noem de naam van een ander kamp).

Gebruik bron 13.

- 1p 19 Welk begrip past bij de bron?
- A aanpassing
 - B collaboratie
 - C gelijkschakeling
 - D verzet

Gebruik bron 14.

- 1p 20 Welke begrippen passen bij de bron?
- A mobilisatie en NSB
 - B mobilisatie en tewerkstelling
 - C razzia en NSB
 - D razzia en tewerkstelling

Gebruik bron 15.

- 1p 21 Beide onderdelen van de bron passen bij één periode tijdens de Tweede Wereldoorlog.
→ Hoe wordt deze periode genoemd?

- 1p 22 Waarom past het bombarderen van steden tijdens de Tweede Wereldoorlog bij het begrip 'totale oorlog'?
- A omdat de bombardementen Duitsland dwongen tot een volledige overgave
 - B omdat de gebieden die werden gebombardeerd zich alleen in industriegebieden bevonden en niet op het slagveld
 - C omdat naast militaire doelen ook de burgerbevolking werd getroffen
 - D omdat er in de oorlog niet alleen op het land en op zee, maar ook in de lucht werd gevochten
- 1p 23 Hieronder staan vier gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog:
- 1 de aanval op Pearl Harbor
 - 2 de invasie in Normandië
 - 3 de slag bij Stalingrad
 - 4 de slag om Arnhem
- Zet de vier gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
- Doe het zo:*
Eerst gebeurtenis ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul alleen nummers in).

Door de tijd heen

- 2p 24 Hieronder staan drie besluiten over de doodstraf in Nederland:
- 1 In 1870 werd de doodstraf, na een stemming in de Tweede en de Eerste Kamer, afgeschaft.
 - 2 In 1940 werd de doodstraf door de Duitse bezetter opnieuw ingevoerd in Nederland.
 - 3 In 1945 besloot de Nederlandse regering in Londen tot herinvoering van de doodstraf voor oorlogsmisdadigers.
- Geef per besluit aan of dit besluit **wel** of **niet** democratisch was. Geef ook een argument voor je keuze.
- Doe het zo:*
Besluit 1 was ... (kies uit: wel/niet) democratisch, omdat ... (geef argument).
(enzovoort tot en met besluit 3)

Europa en de wereld (1945-1989)

- 2p 25 Hieronder staan vier mogelijke redenen voor de Amerikaanse regering om Nederland mee te laten doen met het Marshallplan:
De Amerikaanse regering
- 1 wilde dat Amerikaanse bedrijven hun producten in Nederland konden verkopen.
 - 2 wilde vooral dat Nederlandse bedrijven hun producten in Amerika konden verkopen.
 - 3 wilde voorkomen dat Nederlanders voor het communisme zouden kiezen.
 - 4 wilde voorkomen dat Nederlanders voor het kapitalisme zouden kiezen.
- Welke **twee** redenen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.
- 2p 26 Iemand beweert dat de Sovjet-Unie rond 1945 landen in Oost-Europa heeft **bevrijd**. Iemand anders beweert dat de Sovjet-Unie in die tijd landen in Oost-Europa heeft **bezet**.
- Geef voor elke bewering een argument waaruit blijkt dat de bewering juist is.
- Doe het zo:*
De Sovjet-Unie heeft landen bevrijd, want ... (geef verklaring).
De Sovjet-Unie heeft landen bezet, want ... (geef een andere verklaring).
- 1p 27 De Sovjet-Unie vormde samen met andere landen het Warschaupact. Onder welke naam stonden die andere landen in het Westen bekend?
- A As-mogendheden
 - B invloedssferen
 - C koloniën
 - D satellietstaten
- Gebruik bron 16.*
- 1p 28 Deze tips uit 1951 zijn bedoeld om stiekem een grens over te steken.
→ Hoe heet deze grens?
- Gebruik bron 17.*
- 1p 29 Welk land wordt bedoeld met de 'onbekende aanvaller'?
- Gebruik bron 18.*
- 1p 30 Welk jaartal hoort bij de bron?
- A 1900
 - B 1935
 - C 1970
 - D 2005

- 2p 31 Hieronder staan vier beschrijvingen van feministen:
- 1 Deze feministen bonden openbare urinoirs dicht met roze linten uit protest tegen het ontbreken van openbare toiletten voor vrouwen.
 - 2 Deze feministen richtten een vereniging op om voor vrouwenkiesrecht te strijden.
 - 3 Deze feministen vonden dat vrouwen de plaats van mannen in de fabrieken moesten innemen, zodat de mannen konden gaan vechten aan het front.
 - 4 Deze feministe werd staatssecretaris voor emancipatiezaken. Zij hield zich bezig met de Europese richtlijn voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen.
- Welke **twee** beschrijvingen horen bij de **Tweede** Feministische Golf? Schrijf alleen de nummers op.
- 2p 32 Door een historische gebeurtenis hield de DDR op te bestaan.
 → Welke historische gebeurtenis is dat? En in welk jaar speelde deze gebeurtenis zich af?
- Doe het zo:*
 De DDR hield op te bestaan door ... (noem gebeurtenis).
 Dat gebeurde in ... (noem jaartal).

Door de tijd heen

Gebruik bron 19.

- 3p 33 De foto's en de uitspraken horen bij leiders van de Sovjet-Unie.
 → Neem het onderstaande schema over en vul de nummers en de letters in op de juiste plaats. **Let op!** In elk hokje mag maar één nummer of letter komen te staan. De nummers en letters mogen maar één keer worden gebruikt.

	foto (vul nummer in)	uitspraak (vul letter in)
Chroesjtsjov		
Gorbatsjov		
Stalin		

- 2p 34 Nederland had in de periode 1848 tot 1960 verschillende politieke leiders.
 → Geef aan welke politieke leider **volgens jou** het meest zijn/haar doel heeft bereikt in de politiek. Noem ook het doel dat hij/zij bereikt heeft.
- Doe het zo:*
 De politieke leider die het meest zijn/haar doel heeft bereikt is ... (noem de naam), omdat ... (noem het bereikte politieke doel).

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

Gebruik bron 20.

- 1p 35 Over welke historische gebeurtenis gaat deze toespraak?

Gebruik bron 21.

- 1p 36 Welke organisatie wordt bedoeld?
- A de EGKS
 - B de EU
 - C de NAVO
 - D de VN

Door de tijd heen

- 2p 37 Hieronder staan drie uitspraken over Nederlandse radio- en televisie-omroepen in de periode 1950-2000:
- 1 De AVRO was de eerste televisie-omroep zonder godsdienstige of politieke uitgangspunten.
 - 2 De populaire radiozender haalde zijn inkomsten uit reclames.
 - 3 Er werden omroepen opgericht voor onder andere boeddhisten, moslims en hindoes.

Hieronder staan vier begrippen:

- a consumptiemaatschappij
- b globalisering
- c multiculturele samenleving
- d ontzuiling

→ Geef per uitspraak aan welk begrip daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één begrip over.

Doe het zo:

Bij uitspraak 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met uitspraak 3)

- 2p 38 Hieronder staan vijf gebeurtenissen in Europa uit de periode 1900-2002:
- 1 De euro wordt ingevoerd.
 - 2 Duitsland wordt weer één land.
 - 3 Het keizerrijk Oostenrijk-Hongarije wordt opgedeeld in nieuwe staten.
 - 4 In Hongarije breekt een opstand tegen het communisme uit.
 - 5 Nazi-Duitsland capituleert.

→ Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ..., daarna ..., vervolgens... en ten slotte ... (vul nummers in).

- 2p 39 Hieronder staan vier omschrijvingen van Nederlandse staatshoofden:
- 1 Dit staatshoofd verbleef samen met de regering in Londen en zond radioboodschappen aan het volk in Nederland.
 - 2 Dit staatshoofd was in één nacht liberaal geworden en gaf opdracht tot verandering van de grondwet.
 - 3 Dit staatshoofd wilde zich niet aan de grondwet houden, omdat de macht van het staatshoofd daarin minder werd. Door die opstelling ontstonden twintig jaar lang verschillende conflicten met ministers.
 - 4 Dit staatshoofd zei in de troonrede dat de regering aandacht had voor opvang van immigranten uit de voormalige kolonie Indonesië.

Vijf staatshoofden:

- a Beatrix
- b Juliana
- c Wilhelmina
- d Willem II
- e Willem III

→ Geef per omschrijving aan bij welk staatshoofd die omschrijving hoort.
Let op! Er blijft één staatshoofd over.

Doe het zo:

Bij omschrijving 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met omschrijving 4)

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.